ЗМЕСТ

КАЗКІ ПРА ЖЫВЁЛ

Курачка-рабка. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 8
Як курачка пеўніка ратавала.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 9
Як кот звяроў напалохаў. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* .. 11
Музыкі. *Апрацаваў Якуб Колас* 15
Зайкіна хатка. *Апрацаваў Якуб Колас* 19
Былінка і верабей. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 22
Жораў і чапля. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 25
Якуб Колас. **Зайчыкі** 27
Максім Танк. **Быліна пра мураша Бадзіню** 28
Станіслаў Шушкевіч. **Ліса з магнітафонам** 36
Клаўдзія Каліна. **Стракатая сойка** 40

ЧАРАДЗЕЙНЫЯ КАЗКІ

Каток — залаты лабок. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 46
Піліпка-сынок. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 48
Гарошак. *Апрацаваў Якуб Колас* 53
Кот Максім. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 60
Прагны багацей. *Апрацаваў Алесь Якімовіч*.................. 71
Сынок з кулачок. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 74
Залатая яблынька. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 78
Удовін сын. *Апрацаваў Алесь Якімовіч*......................... 85
Хведар Набілкін і сапраўдныя асілкі.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 110
Ох і залатая табакерка.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 117
З рога ўсяго многа. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 128
Жалезныя чаравікі.
Пераказала Крыстына Лялько 138
Сіняя Світа. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў* 144
Янка Купала. **Ваўкалак** 148

САЦЫЯЛЬНА-БЫТАВЫЯ І АВАНТУРНА-НАВЕЛІСТЫЧНЫЯ КАЗКІ

Не вытрываў. *Апрацаваў Якуб Колас* 152
Разумная дачка. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 156
Шаптуха. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 165
Як Сцёпка з панам гаварыў.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 167
Недалікатны сын. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 175
Стралец і рыбак. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 177
Надакучлівыя госці. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 181
Два камені. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 183
Не сіла, а смеласць. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 184
Не кажы "гоп", пакуль не пераскочыш.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 189
Панская ласка. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 191
Рыжы і лысы. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 193
Кулак і парабак. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 195
Як мужык царскага генерала правучыў.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 197
Ад крадзенага не пасыцееш.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 200
Пану навука. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 203
Людзей слухай, а свой розум май.
Апрацаваў Алесь Якімовіч 208
Стары бацька. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 210
Несцерка. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў* 213
***Пятро Васючэнка*. Нішчымніца.** *З кнігі "Прыгоды паноў Кубліцкага ды Заблоцкага"* 217
***Уладзімір Сіўчыкаў*. Лёс і Удача.** *Інтэрмедыя* 219

ЛЕГЕНДЫ

Адкуль свет пайшоў.
Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў 230
Адкуль пайшлі беларусы.
Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў 230

Чаму немаўляты не ходзяць.
Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў.......................... 232
Зямля. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў*.......................... 233
Страцім-лебедзь. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 234
Палешукі і палевікі. *Апрацаваў Алесь Якімовіч* 236
Мядзведзь. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў*.............. 240
Адкуль каза. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў* 241
Бусел. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік*....................... 242
Буслова помста. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў*....... 244
***Якуб Колас*. Чаму ў сенакос і ў жніво ідзе дождж**..... 244
***Уладзімір Сіўчыкаў*. Чаму кабета**
спачыну не мае? *Інсцэніроўка*............................... 245

ПАДАННІ

Возера Нарач. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў* 252
Пра Нёман і Лошу. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў* .. 255
Менеск. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 255
Бярэсце. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 256
Браслаў. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў* 256
Адкуль найменне Гомель.
Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў.......................... 258
Адкуль назва Івянец.
Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў.......................... 258
Жодзіна. *Пераказаў Уладзімір Сіўчыкаў*...................... 259
Машэка. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 261
Лазнік. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 262
Хут. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 262
Святы калодзеж. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 263
Бяздоннае багацце. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік*... 264
Чорная дама. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 266
Пане Каханку. *Пераказаў Уладзімір Ягоўдзік* 267
***Ян Баршчэўскі*. Вужыная карона.** *Апавяданне*
трэцяе з кнігі “Шляхціц Завальня, або Беларусь
у фантастычных апавяданнях”. *Пераклаў*
з польскае мовы Мікола Хаўстовіч........................ 270

***Слоўнічак*.** *Склаў Уладзімір Сіўчыкаў* 281

КАЗКІ ПРА ЖЫВЁЛ

КУРАЧКА-РАБКА

Жыў дзед, жыла бабка. Была ў іх курачка-рабка. Нанесла курачка яечак поўны падпечак. Сабрала бабка яечкі ў чарапіцу ды паставіла на паліцу. Мышка бегла, хвосцікам махнула, чарапіца ўпала, яечкі пабіліся.

Плача дзед, плача бабка, курачка кудахча, вароты скрыпяць, трэскі ляцяць, сарокі трашчаць, гусі крычаць, сабакі брэшуць.

Ідзе воўк:

— Дзедка, бабка, чаго вы плачаце?

— Як жа нам не плакаць? Была ў нас курачка-рабка. Нанесла курачка яечак поўны падпечак. Сабрала бабка яечкі ў чарапіцу ды паставіла на паліцу. Мышка бегла, хвосцікам махнула, чарапіца ўпала, яечкі пабіліся.

І воўк завыў.

Ідзе мядзведзь.

— Воўк, чаго выеш?

— Як жа мне не выць? Жыў дзед, жыла бабка. Была ў іх курачка-рабка. Нанесла курачка яечак поўны падпечак. Сабрала бабка яечкі ў чарапіцу ды паставіла на паліцу. Мышка бегла, хвосцікам махнула, чарапіца ўпала, яечкі пабіліся. Плача дзед, плача бабка, курачка кудахча, вароты скрыпяць, трэскі ляцяць, сарокі трашчаць, гусі крычаць, сабакі брэшуць... А я брахаць не ўмею, дык і завыў.

Выслухаў мядзведзь казку і адарваў сабе хвост. Так з таго часу і жыве з куртатым хвастом.

ЯК КУРАЧКА ПЕЎНІКА РАТАВАЛА

Жылі-былі курачка і пеўнік. Курачка яйкі несла, а пеўнік зярняткі здабываў, курачку частаваў. Выграбе з ямкі зярнятка і кліча курачку:

— Ко-ко-ко, Чубатка, знайшоў зярнятка!

Вось аднойчы выграб пеўнік вялікую бобінку.

“Ну, — думае, — гэтага зярняці курачцы не праглынуць, з’ем хіба сам”.

Праглынуў — ды і падавіўся.

Паваліўся пеўнік, ногі задраў і не дыхае.

Падбегла да яго курачка:

— Што з табою, Пеця? Чаму ты ляжыш і не дыхаеш?

— Ой, — стогне пеўнік, — бобінкай падавіўся...

— Як жа цябе ратаваць, Пеця? — пытаецца курачка.

— Трэба, — шэпча пеўнік, — масла дастаць, горла змазаць.

— А дзе яго дастаць?

— У каровы.

Пабегла курачка да каровы:

— Карова, карова, дай масла!

— Нашто табе масла?

— Пеўнік ляжыць і не дыхае: бобінкай падавіўся.

— Добра, — кажа карова, — дам я табе масла. Але схадзі спярша да касцоў, папрасі сена.

Прыйшла курачка да касцоў:

— Касцы, касцы, дайце сена!

— Нашто табе сена?

— Сена — карове. Карова дасць масла. Масла — пеўніку, бо пеўнік ляжыць і не дыхае: бобінкай падавіўся.

Касцы кажуць:

— Схадзі да пекара, папрасі пірагоў. Пірагі мы з'ядзім, тады і сена накосім.

Прыйшла курачка да пекара:

— Пекар, пекар, дай пірагоў!

— Нашто табе пірагі?

— Пірагі — касцам. Касцы накосяць сена. Сена — карове. Карова дасць масла. Масла — пеўніку, бо пеўнік ляжыць і не дыхае: бобінкай падавіўся.

Пекар кажа:

— Збегай у лес, прынясі дроў, каб было на чым пірагі пячы.

Пабегла курачка ў лес і прынесла дроў.

Пекар напёк пірагоў.

Занесла курачка пірагі касцам. Касцы з'елі пірагі і накасілі сена.

Прынесла курачка сена карове.

Карова з'ела сена і дала масла.

Пеўнік змазаў маслам горла і праглынуў бобінку.

Праглынуў і зноў весела на ўвесь двор заспяваў:

— Ку-ка-рэ-ку! Чуб-чубатка — маладзец!

Тут і казцы канец.